

Faglig forum for helhetlig og økosystembasert forvaltning av norske havområder			
Hovedprosess:	Faglig grunnlag for revidering og oppdatering av forvaltningsplanene i 2020	Prosesseier:	Miljødirektoratet
Dokumentnavn:	Tiltak Norskehavet	Utarbeidet av:	Sekretariatet v/ Eva Degré
Dok.nr:	5/17-D	Behandlet i Faglig forum:	24. januar 2017

Tiltak fra forvaltningsplan for Norskehavet

Dette notatet viser status for gjennomføring av tiltak fra st meld nr 37 (2008-2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan).

1.1 Meld. St. 37 (2008–2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan)

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10 Tiltak for bærekraftig bruk og beskyttelse av økosystemene i Norskehavet			
	10.1 Arealbasert forvaltning			
	10.1.1 Beskyttelse av korallrev og andre marine naturtyper			
1.	- videreføre MAREANO-programmet.	NFD/KLD/OED → HI	<u>Pågår</u>	Innsamling av data i 2012 er utført etter planen. Videodata for leveranse i september 2013 til oppdatering av forvaltningsplanen er innhentet fra Iverryggen, Sularevet korallverneområde, Kystsonen mellom Kristiansund og Halten, Eggakant Storegga nord, Mørebankene bortsett fra Aktivneset og ytre eggakanten (70-80 % av full

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>dekning for Mørebankene). Opparbeidelser av videodata er i henhold til plan.</p> <p>Til oppdateringen av forvaltningsplanen er det viktig med best mulig kunnskapsgrunnlag om de geografiske områdene der hoveddelen av sildegytingen finner sted. Det er derfor vedtatt at Mørebankene kartlegges i 2012 og 2013.</p> <p>Gjennom aktivitetsplanene er det vedtatt at MAREANOs flatedekkende dybdemåling i 2012 skal dekke knapt 10 000 km², og foregå i følgende områder: Breisunddjupet innenfor Mørebankene, Sularevet korallvernområde, Iverryggen, Ytre Mørebank, Eggakanten i ytre del av Mørebankene SVO og Eggakanten utenfor Skjoldryggen. MAREANOs innsamling av data i Norskehavet for biologi, geologi og kjemi vil i 2012 dekke 11 355 km² med fullt innsamlingsprogram i følgende områder: Iverryggen, Sularevet korallverneområde, Kystsonen mellom Kristiansund og Halten, Eggakanten, Storegga nord, Mørebankene, sørvestlige del (Olex), Breisunddjupet, Mørebanken nordøst kyst (FFI).</p>
2.	- kartfeste kjente korallforekomster i sjøkart slik at disse bedre kan beskyttes mot skadelig fiskerivirksomhet gjennom foreliggende regelverk.	NFD/KLD → Fdir	<u>Pågår</u>	Det pågår et arbeid mellom HI, Fdir og Statens kartverk Sjø for å kartfeste koraller. Data om koraller fra MAREANO sitt kartleggingsarbeid skal gjøres tilgjengelig som kartfestet informasjon for fiskeflåten.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
3.	- for å unngå at bunnhabitater skades stille strenge krav til gjennomføring av bunnfiske og krav til rapportering fra slikt fiske.	NFD → Fdir	<u>Gjennomført</u>	Forskrift trådt i kraft 1. september 2011, hvor det skiller mellom eksisterende (grunnere en 1000 meter) og nye områder (dypere enn 1000 meter) i norske jurisdiksjonsområder, hvor det blant annet oppstilles ulike krav til rapportering.
4.	- styrke arbeidet med videreutvikling av redskaper som slepes langs bunnen slik at påvirkningen på bunnen blir minst mulig.	NFD → Fdir	<u>Pågår</u>	Sammen med flere partnere og med delfinansiering fra Norges forskningsråd har Havforskningsinstituttet opprettet et Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) som skal utvikle smartere teknologi for å møte fremtidens utfordringer for en bærekraftig og levedyktig fiskeindustri. Centre for Research-based Innovation in Sustainable fish capture and Processing technology (CRISP). Fdir arbeider også med denne problemstillingen.
5.	- innføre restriksjoner for bruk av fiskeredskapene garn og line i alle korallområder som allerede er beskyttet mot redskap som slepes langs bunnen.	NFD → Fdir	<u>Ikke gjennomført</u>	Det er ikke innført regler som forbyr fiske med garn og line i korallområder beskyttet mot bunnsløyte redskaper. Det er innført restriksjoner gjennom forskrift nr. 755 av 1. juli 2011. I tillegg gjelder den generelle aktsomhetsregelen om å ikke ødelegge koraller også for disse redskapene.
6.	- ferdigstille regional forskrift for tang og tare i Møre og Romsdal i løpet av 2009.	NFD → Fdir	<u>Gjennomført</u>	Forskrift fastsatt 4. juni 2009.
7.	- i 2010 legge frem en nasjonal handlingsplan for beskyttelse av korallrev og andre sårbare naturtyper på havbunnen.	KLD → MDIR	<u>Pågår</u>	Det ble i 2013 satt i gang en sammenstilling av dagens fagkunnskap om korallrev med tanke på evt utvalgt naturtype. To rapporter ble ferdigstilt i 2014.
8.	- at fiske med bunntål i nye områder som ikke tidligere er trålt skal betraktes som forsøksfiske. Fisket skal utøves etter en restriktiv protokoll og med krav til rapportering av blant	NFD/KLD → Fdir/MDIR	<u>Gjennomført</u>	Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet er gitt oppgaven med å utarbeide prosedyrer og krav. ,

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	<p>annet eventuelle bifangster av koraller, svamp og annet. Fiskeri- og kystmyndighetene skal systematisk gå gjennom rapporterte data og vurdere om fiske i områdene skal tillates å fortsette. Informasjon i forbindelse med prøvefiske skal gjøres tilgjengelig for miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vil også bli involvert i utviklingen av regelverket og ved jevnlig gjennomgang av innrapporterte data.</p>			<p>jfr forskrift nr. 755 av 1. juli 2011 om å ikke starte nye fiskerier på dypere vann enn 1000 meter.</p>
9.	<p>- løpende vurdere særskilt beskyttelse av kartlagte korallrev i området mot skadelig fiskerivirksomhet.</p>	NFD → Fdir	<u>Pågår</u>	<p>Aktsomhetsplikten gjelder ved fiskeriaktivitet ved kjente koraller. HI og Fdir vurderer løpende etter hvert som man får mer kunnskap. 18 korallrevområder har i 2016 særskilt beskyttelse fastsatt i egen forskrift om beskyttelse av korallrev (hjemlet i § 19 i Havressurslova)</p>
10.	<p>- ikke tillate boring i korallrev eller utslipp av borekaks i områder der den faglige vurderingen er at dette med stor sannsynlighet vil kunne skade korallrev.</p>	KLD → Mdir	<u>Pågår</u>	<p>Mdir har stilt spesifikke krav til håndtering av borekaks og borevæske i områder med koraller innenfor en 500 meters sone fra utslippspunktet. Utlegging av anker følges også spesielt gjennom søknader om utslippstillatelser. Det er stor usikkerhet knyttet til hva som er en trygg avstand for å unngå påvirkning og evt skade på koraller og annen sårbar bunnfauna. Det er videre uavklart hva som er skade av betydning, jf skade på enkeltindivider, mindre forekomster av varierende tilstand med mer</p>
11.	<p>- i spesielle områder med forekomster av sårbar bunnfauna eller som er sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen, stille krav om å benytte teknologi for å håndtere kaks og borevæske for å hindre nedslamming.</p>	KLD → Mdir	<u>Pågår</u>	<p>I Norskehavet har det i perioden etter forvaltningsplanen ble lansert ikke vært aktivitet i gyteområder for fisk som gyter på bunnen. For koraller, se 10.</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10.1.2 Marine verneområder og marine beskyttede områder			
12.	<p>- igangsette formelt planprosessen for nasjonal marin verneplan i 2009. Det betyr at man nå starter en vurdering av de ulike forslagene, men det er ikke konkludert på hvilke områder som skal inngå. For arbeidet vil følgende legges til grunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eventuelle arealbegrensninger og overordnede restriksjoner for petroleumsvirksomhet utenfor 12 nautiske mil skal fastsettes i forvaltningsplanene for havområdene og ikke endres gjennom arbeidet med vern og beskyttelse av utvalgte områder, • utenfor 12 nautiske mil kan det gjennom arbeidet med beskyttelse av utvalgte områder brukes regelverk som legger begrensninger på bruk og tiltak, med unntak av petroleumsvirksomhet, • områder innenfor 12 nautiske mil vurderes vernet etter naturvernloven/ny naturmangfoldlov og/eller beskyttes gjennom relevant sektorlovgivning, • de 17 områdene som det vil kunngjøres oppstart for i første pulje er: Transekt Skagerrak, Framvaren, Jærkysten, Gaulosen, Rødberg, Skarnsundet, Tautraryggen, Borgenfjorden, Vistenfjorden, Nordfjorden i Rødøy, Saltstraumen, Karlsøyvær, Ytre Karlsøy, Kaldvåg fjorden og Innhavet, Rossfjordstraumen, Rystraumen, LoppHAVet. Dette innebærer ikke at regjeringen har forhåndskonkludert på at det skal opprettes verneområder i disse områdene. 	KLD/NFD → MDIR	<u>Gjennomført</u>	Formell verneprosess er marin verneplan er igangsatt. Det pågår verneprosess etter naturmangfoldloven for 18 områder. Framvaren, Tautraryggen og Saltstraumen ble vernet som marine verneområder etter naturmangfoldloven i 2013.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10.1.3 Rammer for petroleumsaktivitet			
	Mørebankene			
13.	- Regjeringen vil styrke kunnskapen om konsekvenser av akutte oljeutslipp for fiskebestandene. Det er faglig uenighet om tapsomfang og hvilken betydning et tap av egg og larver i en årsklasse fisk vil kunne få for den videre rekrutteringen til bestandene. I lys av økt kunnskap vil regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet på Møre på nytt.	Styringsgruppen (KLD/NFD)	<u>Pågår</u>	Dette er gjort av NOROG – MDIRV og HI i en egen workshop, samt i SYMBIOSIS
	Eggakanten			
14.	<p>Særlig oppfølging av generelt krav om at:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nye utvinningstillatelser skal kartlegge mulige korallrev og andre verdifulle bunnsamfunn som kan bli berørt ved petroleumsaktivitet i de aktuelle blokkene, og sikre at disse ikke skades av aktiviteten. Det kan stilles særskilte krav for å unngå skade. HMS-regelverkets risikotilnærming innebærer at det i sårbare områder vil stilles strengere krav til virksomheten for å unngå skade. 	<p>KLD/OED → Mdir / OD</p> <p>KLD/ASD → Mdir / Ptil</p>	<u>Pågår</u>	<p>Det er stilt krav i utslippstillatelser mht kartlegginger og ikke utslipp av kaks</p> <p>I HMS-regelverket er risikobegrepet presisert i veiledning til RF§11 fra 1. januar 2015. I 2015 ble Petroleumstilsynets notat om risikobegrepet publisert. Petroleumstilsynet har tidligere (2013) publisert et notat som presiserer regelverkets krav til barrierer for å forbedre regelverksforståelse og – etterlevelse med hensyn til barrierestyring.</p> <p>Dette inngår i den kontinuerlige forbedringen av prosesser og verktøy for styring av ulykkesrisiko</p> <p>Mdir stiller krav om kartlegging og overvåking av bunnfauna i HMS-forskriftene og i tillatelser.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget for å stille krav er imidlertid mangelfullt, jf 10</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	Jan Mayen/Vesterisen			
15.	<p>- Regjeringen går inn for å starte en åpningsprosess i havområdet på norsk side ved Jan Mayen med sikte på tildeling av konsesjoner. Første steg i denne prosessen er å kartlegge ressursgrunnlaget for petroleum og miljøverdiene i dette området nærmere, og å gjennomføre en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet. Basert på resultatene fra konsekvensutredningen vil regjeringen ta stilling til aktivitetsrammene. Frem til oppdateringen av forvaltningsplanen, senest i 2014, skal det imidlertid ikke foregå petroleumsvirksomhet innenfor et belte på 30 km rundt Jan Mayen. Dette skal likevel ikke være til hinder for at Jan Mayen kan benyttes i forbindelse med petroleumsvirksomhet utenfor dette beltet. I forbindelse med oppdateringen av forvaltningsplanen vil regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet nær Jan Mayen på nytt. Regjeringen vil i den vurderingen legge vekt på opparbeidet ny kunnskap om området.</p>	<p>OED → OD</p> <p>Styringsgruppen</p>	<p><u>Pågår</u></p>	<p>Dette er igangsatt og gjort av OD/OED</p> <p>http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/kampanjer/konsekvensutredning_jan_mayen.html?id=696282</p> <p>http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/aktuelt/nyheter/2013/trenger-grundigere-ressurskartlegging-ve.html?id=720480</p> <p>Fra Samarbeidsavtalen; Det skal ikke åpnes for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutredes i henhold til petroleumsløven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2013-2017, og ikke iverksettes petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene jf samarbeidsavtalen. Det skal etableres en miljøbase/oljevernbase i Lofoten og Vesterålen.</p> <p>Regjeringen vil: Holde et forutsigbart og høyt tempo når det gjelder å tildele nye områder for petroleumaktivitet, både når det gjelder konsesjonsrunder og TFO (Tildeling i forhåndsdefinerte områder).</p> <p>Videreføre TFO-ordningen.</p>
	<p>10.1.3 Bunnkartlegging i petroleumsvirksomheten</p>			
16.	<p>- pålegge rettighetshaverne i nye utvinningstillatelser for petroleum å kartlegge mulige korallrev og andre verdifulle bunnsamfunn og habitater som kan bli berørt ved petroleumaktivitet i de aktuelle arealene, og å sikre at disse</p>	<p>OED/KLD → OD / Mdir</p>	<p><u>Pågår</u></p>	<p>Se punkt 14 over</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	ikke skades av petroleumsaktiviteten. Vilkåret om kartlegging knyttes til den aktuelle delen av lisensområdet og tilstøtende influensområde. Det kan stilles særskilte krav til virksomheten for å unngå skade.			
17.	- pålegge rettighetshaverne i nye utvinningstillatelser for petroleum å kartlegge og rapportere funn av skipsvrak og andre kulturminner som kan bli berørt ved petroleumsaktivitet i de aktuelle arealene og, i samarbeid med kulturminneforvaltningen, sikre at kulturminner ikke skades av petroleumsaktiviteten.	OED/KLD → OD / Riksantikvaren	<u>Pågår</u>	Det blir stilt krav om kartlegginger ved nye utbygginger
18.	- pålegge rettighetshaverne at innsamlede data om topografi og bunnfauna med videre også skal kunne benyttes i MAREANO-programmet, samt stilles til disposisjon for Statens kartverk.	OED/KLD → OD/ Statens kartverk/ MDIR		
	10.1.5 Seismiske undersøkelser i petroleumsvirksomheten, sameksistens mellom fiskerier og petroleumsvirksomhet			
19.	- følge opp arbeidet med å tilrettelegge regel- og lovverket som regulerer seismisk aktivitet slik at konfliktpotensialet i forhold til fiskeriene reduseres i størst mulig grad.	OED/NFD → OD	<u>Gjennomført</u>	NFD og OED har i fellesskap utformet en seismikkveileder der gjeldende regelverk er presisert. Veilederen ble presentert i mai 2013.
20.	- bidra til at usikkerheten knyttet til skremmeeffekter og til mulige skadevirkninger på marint liv reduseres.	OED/NFD/KLD → OD	<u>Pågår</u>	Kontinuerlig arbeid Det er allmenn enighet om at støy skremmer fisk. Hvor langt unna lydskilden det er en skremmeeffekt varierer og er avhengig bl.a. rådende hydrografiske forhold og hvilke fiskeslag som påvirkes. Når det gjelder skader på marint liv er dette først å fremst knyttet til organismer med ingen eller begrenset egenbevegelse som fiskeegg og –larver.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>Undersøkelser og beregninger foretatt av HI viser at innenfor en radius på fem meter fra en vanlig seismisk lydkilde vil fiskeegg og –larver skades, men det er vurdert at dette ikke vil ha noen effekt på populasjonsnivå.</p> <p>På dette feltet er det imidlertid behov for mer kunnskap, både om skremmeeffekter på fisk og i særdeleshet effekter av lyd på ulike typer marint liv.</p>
	10.2 Forvaltning av arter			
	10.2.1 Bærekraftig høsting			
21.	- videreutvikle den systematiske overvåkingen og oppfølgingen av de levende marine ressursene i tråd med havressursloven.	NFD/KLD → Fdir	<u>Pågår</u>	Fiskeridirektoratet har utarbeidet tabellverktøy for å systematisere kunnskapsgrunnlaget og indikere hvilke bestander og fiskerier som behøver særskilt oppfølging. Rapporteringsforpliktelsene har blitt utvidet for enkelte arter, og den teknologiske utviklingen i Havforskningsinstituttets toktvirksomhet bidrar til stadig mer presise ressursestimater
22.	- i tråd med målet om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, videreføre arbeidet med en økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene.	NFD/KLD → Fdir	<u>Pågår</u>	Arbeidet pågår løpende, med forskning på vekselvirkning mellom bestandene. Lodde-torsk-interaksjonene i Barentshavet er godt kjent og inngår allerede i flerbestandsforvaltningen. Det arbeides med å inkludere NVG-sild i dette systemet i første omgang. Mer forskning gjenstår for å forstå sammenhengen fisk-raudåte, men det er fremgang på dette feltet. Ref. 21.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
23.	- bidra internasjonalt til å sikre kunnskapsgrunnlaget om de enkelte fiskebestandene slik at den samlede høstingen av ressursene i Norskehavet blir bærekraftig.	NFD/KLD → Fdir	<u>Pågår</u>	Vi bidrar med data til ICES, som prosesserer data fra samtlige land som driver forskning og fiske på disse bestandene. ICES baserer sin rådgivning på dette, og Norge arbeider pågående for at den samlede høstingen skal være i tråd med rådene.
24.	- øke kunnskap om marine arter som høstes.	NFD/KLD → Fdir	<u>Pågår</u>	Fiskeridirektoratets oversiktstabeller danner grunnlaget for hvilke bestander som gis særlig oppmerksomhet mht kunnskapsinnhenting og eventuelle nye tiltak. Dette oppdateres i budsjettmeldingen hvert år. Samlet kunnskap om bestandene øker stadig.
10.2.2 Ulovlig, urapportert og uregulert fiske i Norskehavet (UUU fiske)				
25.	- kontinuerlig effektivisere norsk kontroll på havet, og kontroll ved landing og omsetning av fisk.	NFD → Fdir	<u>Pågår</u>	Nye elektroniske verktøy i kontrollsammenheng, blant annet elektronisk fangstloggbok er innført. Samarbeid med Kystvakten om kontroll står sentralt.
26.	- fortsette det gode samarbeidet med berørte kyststater for å legge til rette for bilaterale og regionale arrangement for kyststats- og havnestatskontroll som vanskeliggjør UUU-virksomhet.	NFD/ → Fdir	<u>Pågår</u>	Havnestatskontroll i NEAFC innført i 2007. Bli også implementert gjennom det juridiske rammeverket i FAO om samme tema. Se under.
27.	- fortsette arbeidet i FAO med å skape et legalt bindende internasjonalt regime for havnestatskontroll i fiskeriene.	NFD/ → Fdir	<u>Gjennomført</u>	Arbeidet er fullført. Etter initiativ fra Norge, ble en globalt bindende avtale signert i 2009. Norge arbeider aktivt i ulike fora for å få flere land til å ratifisere avtalen.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
28.	- arbeide i FN og i alle relevante regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner for økt tverrsektorielt samarbeid mot UUU-aktiviteter.	NFD/UD → Fdir	<u>Pågår</u>	Dette jobbes det med kontinuerlig i dept. Man har opprettet Fiskeriforvaltningens analysenettverk (FFA). Det jobbes aktivt med dette bl.a. i UNODC og det er etablert en arbeids gruppe som skal jobbe med fiskerikriminalitet i Interpol. Man har etablert et system hvor RFMOer deler så kalte svartelister av IUU-fartøy.
29.	- øke gjennomsiktighet og sporbarhet i verdikjeden til fisk og fiskeprodukter, i første omgang gjennom innføring av et system for fangstsertifisering, som fra 1. januar 2010 er en forutsetning for å kunne eksportere fisk og fiskeprodukter til EU.	NFD → Fdir	<u>Gjennomført</u>	Avtalen mellom Norge og EU angående fangstsertifikater er signert og trådte i kraft den 1. januar 2010.
	10.2.3 Tiltak for beskyttelse av sjøfuglbestandene			
30.	- sørge for bedre kunnskap om sjøfugl gjennom overvåkings- og kartleggingsprogrammet SEAPOP.	KLD → MDIR	<u>Pågår</u>	SEAPOP er et pågående program
31.	- videreføre SEAPOP-programmet for sjøfugl i alle norske havområder, langs hele norskekysten og på Svalbard.	KLD/OED →MDIR	<u>Pågår</u>	Fra og med 2012 ble Jan Mayen innlemmet som en fullverdig nøkkellokalitet i SEAPOP
32.	- sikre at ressursforvaltningen tar utgangspunkt i økosystembetraktninger, herunder behovet for tilgang på næring for sjøfugl.	NFD/KLD → Fdir/MDIR	<u>Pågår</u>	ICES tar i sin bestandsrådgivning høyde for naturlig dødelighet, herunder dødelighet forårsaket av sjøfuglpredasjon. Sjøfugl beiter primært på småfisk, og minstemål sørger for at fiskeriene ikke kommer i konkurranse med sjøfugl om disse individene. Ulike forvaltningsstiltak medvirker til at rekrutteringen opprettholdes, og at det dermed fortsatt er god tilgang på småfisk.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
33.	- prioritere arbeid med å finne årsakssammenheng i forbindelse med tilbakegang i sjøfuglbestandene i Vest-Norden.	KLD → MDIR	Delvis gjennomført	<p>I 2010 ble den nordiske handlingsplanen publisert og i 2013 startet en ekspertgruppe bestående av havforskere og sjøfuglforskere arbeidet med å utrede sammenhengene mellom nedgangen i mange av sjøfuglbestandene og tilgangen på næring. Arbeidet skal ende ut i forslag til eventuelle tiltak for å bedre næringstilgangen for sjøfugl. Dette er en oppfølging av Meld.St. 10 (2010-2011).</p> <p>Rapporten ble publisert i 2015: http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2015/1161.pdf Dette er ekspertgruppas tilrådninger med forslag til tiltak. Miljødirektoratet har fått i oppdrag fra KLD i 2016 å følge opp dette.</p>
34.	- videreføre arbeidet med handlingsplan for sjøfugl.	KLD → MDIR	Gjennomført	Nordisk handlingsplan i kombinasjon med rapporten og oppfølgingen i punkt 33 ivaretar behov for nasjonal handlingsplan.
35.	- gjennomføre en vurdering/evaluering av erfaringer med rehabilitering av oljeskadet sjøfugl og vurdere behov for videre oppfølging av dette temaet i forhold til bestander og dyrevelferdshensyn.	KLD → MDIR	Gjennomført	MDIR besvarte oppdraget fra KLD 1.12.2010 der MDIR la fram et forslag til beredkapsopplegg med sikte på å innlemme rehabilitering av oljeskadet vilt i oljevernberedskapen. Forslaget bygger på erfaringer fra den praktiske gjennomføringen av rehabiliteringsaksjonen etter Full City og tidligere hendelser. MDIR anbefaler at rehabilitering av oljeskadet vilt kun bør gjøres for sjeldne og sårbare bestander som p.t. kun er aktuelt for dverggås og stellerand. I tillegg kom Mdir med flere forslag til preventive tiltak.

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>I 2012 mottok MDIR et nytt oppdrag der MDIR blir bedt om å utrede de administrative og økonomiske sidene ved å ha en beredskap for stellerand og dverggås, en dyreetisk vurdering fra Mattilsynet samt en rekke tiltak for å bedre kunnskap om sjøfuglens bruk av områder for bedre å kunne prioritere innsats ved en akutt hendelse (bl.a. oppdatering av MOB-kart). Mattilsynets vurdering ble oversendt KLD 3.12.2012. En mediestrategi og en policy rundt avlving har blitt utarbeidet noe som har resultert i både interne beredskapsrutiner samt samarbeidsrutiner med Kystverket.</p> <p>Miljødirektoratets policy vedr oljeskadet sjøfugl er her: http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Sjofugl/Om-vasking-av-oljeskadet-sjofugl/. Det jobbes videre med en anbefaling rundt skremmetiltak og en plan som går på rehabilitering av stellerand og dverggås. Studier på bl.a. habitatbruk og innfangingsmetoder på stellerand i Varangerfjorden igangsettes i for å gi et grunnlag for en slik plan.</p>
36.	<p>(Fra en referanseflåte bestående av garnsjarker som dekker hele kysten og en havgående referanseflåte registreres det daglig bifangst av sjøfugl. Dataene som er samlet inn og samles inn vil bli bearbeidet slik at de kan skaleres til beskrive det totale omfanget av bifangst).</p> <p>- på bakgrunn av kartleggingen vurdere behovet for ytterligere tiltak mot bifangst av sjøfugl i fiskeriene.</p>	<p>NFD/KLD → Fdir/MDIR</p>	<p><u>Pågår</u></p>	<p>Det er gjennomført et prosjekt som ser på utilsiktet bifangst av sjøfugl i norske kystfiskerier. Prosjektet rapporterte i 2015. En bredt sammensatt gruppe (Fdir, Mdir, HI, Norges Fiskarlag og NINA) har bidratt til dette. Det er viktig at tiltakene som foreslås er områderelevante, og står i forhold til problemomfanget med bifangst.</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10.2.4 Fremmede organismer			
37.	- fastsette forskrift om ballastvann sommeren 2009.	KLD → Sdir /MDIR	<u>Gjennomført</u>	<p>Forskrift gjeldende fra 01.07.10 (Sdir).</p> <p>Ballastvannskonvensjonen ble vedtatt av IMO i 2004, men først i september 2016 ble kravet for ikrafttredelse oppfylt, dvs. ratifikasjon av minst 30 stater tilvarende 35% av verdens handelstonnasje. Pr. oktober 2016 er konvensjonen ratifisert av 53 stater tilsvarende 53,28% av handelstonnasjen. Konvensjonen trer i kraft 12 måneder etter at kravet er oppfylt, dvs. den 8. september 2017.</p> <p>Den norske ballastvannforskriften trådte i kraft 1. juli 2010. I den har Norge implementert konvensjonens krav til utskifting av ballastvann (D-1 standarden), mens krav til rensing er gjort frivillig. Det er etablert egne utskiftingsområder langs kysten fra Stavanger til Tromsø for skip som ikke oppfyller kravene om utskifting på 200 meters dyp, og en avstand på 200 evt. 50 nautiske mil fra land.</p> <p>Sjøfartsdirektoratet har nå satt i gang arbeidet med å implementere konvensjonen og å revidere forskriften slik at rensekravet (D-2 standarden) blir gjort gjeldende i norsk regelverk.</p>
38.	- være en pådriver for at flere land ratifiserer ballastvannkonvensjonen, slik at den kan tre i kraft internasjonalt.	KLD → Sdir /MDIR		Se pkt. 37

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10.3 Tiltak for å redusere risiko og forurensning			
	10.3.1 Forebyggende sjøsikkerhetstiltak og beredskap mot akutt oljeforurensning			
39.	- vurdere, i samarbeid med andre land, å etablere et grenseoverskridende regionalt/internasjonalt samarbeid om utveksling av trafikkinformasjon (VTMIS). I første omgang vil dette omfatte utveksling av informasjon om trafikkbildet (AIS-data).	NFD → Sdir /KYV	<u>Gjennomført</u>	<p>Dette blir nå gjennomført som Barents SRS. Norge har i samarbeid med Russland utarbeidet et forslag til et skipsrapporteringssystem i Barentsområdet (Barents SRS). Forslaget ble godkjent i den Internasjonale Maritime Organisasjon i november 2012 og implementert 1.juni 2013.</p> <p>Skipsrapporteringssystemet berører kun de nordligste delene av forvaltningsplanområdet, men vil også få betydning for Norskehavet ettersom vi i dag kun har detaljkunnskaper om skipets last dersom det skal anløpe eller gå fra norsk havn. En stor andel av skipstrafikken i Norskehavet er fartøyer i transitt mellom utenlandske havner (primært til/fra russiske havner i nord). Med skipsrapporteringssystemet implementert vil vi også få detaljkunnskaper om lasten på disse skipene. Skipsrapporteringssystemet vil således bidra til en tidligere varsling av trafikk som krever særlig oppmerksomhet, som fartøyer som fører petroleumslast, radioaktivt last og fartøyer med slep.</p> <p>Det pågår også et arbeid i arbeidsgruppen Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) under Arktisk Råd, der man ser på muligheter for å samordne innsamling og utveksling av AIS-data.</p> <p>Informasjonssenteret North Atlantic Information Management Centre ble etablert ved Kystverkets regionkontor i Haugesund i november 2010.</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				Informasjonssenteret skal koordinere utveksling av maritim trafikkovervåkingsinformasjon mellom Norge, Island, Danmark, Grønland, Færøyene og Storbritannia. Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket har gjennomført en juridisk vurdering av deling data fra av maritime overvåkings- og meldingssystemer. Utredningen vil danne grunnlag for nye retningslinjer for deling av slike data.
40.	- bidra aktivt i det internasjonale samarbeidet om utvikling og etablering av e-navigasjon.	NFD → Sdir /KYV	<u>Pågår</u>	Kystverket deltar i internasjonalt arbeid på dette. FNs sjøsikkerhetsorganisasjon (IMO), har startet et arbeid innen e-navigasjon som skal gi forbedret navigasjon om bord i skip, men også forbedret assistanse fra landsida. Norge leder og innehar formannskapet i den internasjonale arbeidsgruppen som forestår dette arbeidet. Norge v/Kystverket leder arbeidet med e-navigasjon.
41.	- videreføre oppfølging av Kystverkets statusrapport for oljevernmateriell i statlige depoter med tilrådd plan for utskiftning frem til 2010.	NFD → KYV	<u>Gjennomført</u>	Utskiftning og fornying av materiell ble ferdigstilt i 2011 med 2010 midler, i tråd med Kystverkets rapport fra 2006. Dette innebærer en vesentlig styrking av den statlige oljevernberedskapen Er gjort detaljert rede for dette <i>i faglig grunnlag til oppdateringen av forvaltningsplanen for Norskehavet – Skipstrafikk</i>
42.	- utarbeide en oppdatert oversikt over egnede nødhavner, i nært samarbeid med berørte parter, herunder kommunene.	NFD → /KYV	Pågår	Kystverket har utarbeidet en oppdatert oversikt over egnede nødhavner. Nødhavnene i Kystverkets region Sørøst og Vest er endelig vedtatt. I Midt-

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>Norge, Nordland, Troms og Finnmark og på Svalbard pågår fremdeles høringsprosesser, og nødhavnene er ikke endelig vedtatt.</p> <p>Kystverket har i tråd med EU-direktiv 2002/59 utviklet prosedyrer for myndighetenes samlede håndtering av situasjoner hvor det er aktuelt å befordre et fartøy til nødhavn eller å strandsette fartøyet. Prosedyren skal sikre at Kystverkets beslutninger om tiltak i slike situasjoner gjennomføres koordinert og enhetlig i samhandling med andre myndigheter.</p> <p>Kystverket har siden 2008 fortsatt arbeidet med å forhåndsutpeke og evaluere mulige nødhavnlokaliteter. Nødhavner er utpekt for hele kyststrekningen. Tilnærmet halvparten av de utpekte nødhavner er ferdigbehandlet mens de resterende foreslåtte nødhavner er i ulike faser forhold høringsprosesser.</p> <p>Etter en grundig vurderingsprosess som omfatter både nautiske forhold, miljømessig egenhet og konfliktpotensial med tanke på arealbruk er forhåndsvurderte lokaliteter lagt inn i Kystverkets beredskapsplanverk i region Vest og region Troms og Finnmark. Prosessen med forhåndsvurdering av lokaliteter og implementering i planverket er nær ferdigstillelse i Kystverkets region Nordland og i Møre og Romsdal fylke. I Nord- og Sør-Trøndelag er prosessen også startet, men konfliktvurderinger og høring gjenstår.</p>
43.	- styrke arbeidet med kurs, øvelser og trening av beredskapsmannskaper.	NFD/KLD → KYV	<u>Pågår</u>	KYV fikk 5 mill. kr ekstra i 2011 til kurs, øvelser og trening av beredskapsmannskaper. Denne

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>bevilgningen er videreført og har gjort at en har kunnen opprettholde et høyt aktivitetsnivå på dette feltet. Samtidig har Kystverket finansiert mer og bedre oljevernustyr som er plassert ut hos kystkommunene Det er også midler kommunen kan søke på for å trene med dette ustyret.</p> <p>Betydelig styrking på området. Nærmere omtalt i kap.9.4 i <i>Faglig grunnlag til oppdateringen av forvaltningsplanen for Norskehavet – Skipstrafikk</i></p>
44.	- bidra til utvikling av teknologi for oljevernustyr rettet inn mot særlige utfordringer i det aktuelle havområdet, for eksempel høye bølger.	NFD/KLD → KYV / Mdir	<u>Pågår</u>	<p>KYV fikk 5 mill. kr ekstra i 2011 til forskning og utvikling innen oljevern. Denne bevilgningen er videreført.</p> <p>Kystverket deltok i NOFOs teknologiutviklingsprogram ”Oljevern 2010” om teknologiske utfordringer innen oljevern. Omtalt i kap.10.2 i <i>Faglig grunnlag til oppdateringen av forvaltningsplanen for Norskehavet – Skipstrafikk</i> Dette programmet har resultert i en rekke forbedringer og nyutvikling av oljevernustyr.</p> <p>Kystverket deltar nå i det nye (NOFO) sitt teknologiutviklingsprogram ”Oljevern 2015” om teknologiske utfordringer innen oljevern Regjeringen nedsatte en bredt sammensatt gruppe (forskning, miljøorganisasjoner, myndigheter og oljenæringen) som har sett på hvordan teknologiutviklingen kan fremmes enda mer innen oljevernteknologi. Grappa har kommet med en</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				rekke anbefalinger som bl.a. vil bli behandlet i den nye Stortingsmeldingen om sjøsikkerhet og beredskap som er under utarbeiding.
	Særlig om seilingsleder og andre trafikkregulerende tiltak			
45.	- videreføre arbeidet med å legge skipstrafikk lenger ut fra kysten, fra Røst og sørover, med sikte på høring av et forslag om risikoreducerende rutetiltak i løpet av 2009, som deretter fremmes for FNs sjøfartsorganisasjon (IMO). Rutetiltakene skal gi det samme beskyttelsesnivået som seilingsledssystemet Vardø – Røst gir for denne kyststrekningen.	NFD → Sdir / KYV	<u>Gjennomført</u>	Fra 1. juni 2011 er det etablert rutetiltak også utenfor Vestlandet og Sørlandet. Rutetiltakene ble godkjent av IMO i november 2010. Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte i 2011 en forskrift som implementerer rutetiltakene utenfor Vestlandet og Sørlandet i norsk lovgiving. Mellom Røst og Stadt vil trafikken naturlig kanaliseres ut fra kysten mellom trafikkseparasjonssystemene i nord og sør. <i>Omtalt i kap. 8.2 i Faglig grunnlag til oppdateringen av forvaltningsplanen for Norskehavet – Skipstrafikk</i>
	10.3.2 Andre tiltak for å redusere forurensning			
	Utslipp til sjø fra petroleumsvirksomhet			
46.	- inkludere radioaktivitet (TENORM) i nullutslippsmålet.	KLD → Statens strålevern	<u>Gjennomført</u>	Radioaktive stoffer er inkludert i nullutslippsmålet.
47.	- for nye og gamle felt foreta samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvurderinger som omfatter helhetlige	KLD → Mdir	<u>Pågår</u>	Dette er noe Mdir i prinsippet skal gjøre uansett ift vedtak om tillatelsen etter forurensningsloven, som grunnlag for en vurdering av hva som er beste tilgjengelig teknologi (BAT) for ulike prosesser,

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	miljøvurderinger av tiltak for å hindre utslipp av produsert vann og/eller borekaks og borevæske			som håndtering av borekaks og produsert vann. Det er imidlertid ikke egnet verktøy for å veie utslipp til sjø mot utslipp til luft og utslipp på land i en helhetlig miljøvurdering. Dette er ofte en problemstilling både for kakshåndtering og injeksjon av produsert vann. Videre er det ikke tilgjengelig egnet verktøy for helhetlige kost-nyttevurderinger siden verdisetting av miljønytt er krevende. Arbeidet med økosystemtjenester og verdisetting av disse (NOU 2013:10, jf. punkt 55) vil kunne bidra til å utvikle dette videre.
48.	- i spesielle områder med forekomster av sårbar bunnfauna eller som er sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen, stille krav om at det benyttes teknologi for å håndtere kaks og borevæske for å hindre nedslamming.	KLD → Mdir	<u>Pågår</u>	<p>Jf 14.</p> <p>Det finnes kvalifisert teknologi for å kunne gjennomføre boreoperasjoner uten utslipp, eller alternativt å lede borekaks bort fra sårbar bunnfauna. Det er ulike kostnader forbundet med de ulike tiltakene.</p> <p>For å sikre tilstrekkelig forutsigbarhet for operatørene er det viktig at det blir satt klare rammevilkår for aktivitet i områder hvor det forekommer eller kan forekomme sårbar bunnfauna. Slike rammevilkår bør fortrinnsvis ligge i forvaltningsplanene og inngå i eventuelle utvinningstillatelser. Operatørene må da kartlegge borelokasjon og velge riktig rigg, brønndesign og løsning for kakshåndtering tidlig i planleggingsfasen. Da kan utslipp og mulig skade unngås på en mer kostnadseffektiv måte. Det å skifte rigg og endre løsninger på det tidspunktet</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>Mdir behandler søknaden etter forurensingsloven er kostbart og vanskelig i dagens riggmarked.</p> <p>Mdir har flagget et behov for omforente retningslinjer for hvilke typer forekomster av sårbar og verdifull bunnfauna det er viktig å beskytte, dvs i hvilke tilfeller spesifikke krav er nødvendig.</p>
49.	<p>- Utslippskravene vil kunne bli oppdatert basert på ny kunnskap og teknologisk utvikling. I denne vurderingen vil også uttalelsene fra den pågående høringsrunden av rapporten inngå. Dersom det kommer frem kunnskap i høringsrunden som gir grunn til senere å revurdere utslippskravene, vil regjeringen komme tilbake til dette.</p>	KLD → Mdir		<p><i>Lophelia pertusa</i> som art kan se ut til å være mer robust enn antatt, men det mangler fortsatt kunnskap for å kunne gjøre gode vurderinger av utslipp. Vi mangler grenseverdier for effekter av suspendert og sedimenterte partikler og det er mangler også kunnskap om betydningen av lokale forekomster av <i>Lophelia pertusa</i>, og ikke minst forekomster av andre korallarter og svamper, jf 14, 47 og 48.</p>
	Sellafield			
50.	<p>- legge stor vekt på å få redusert risikoen for radioaktive utslipp fra Sellafield som kan berøre norske sjøområder.</p>	KLD → Statens strålevern	<u>Pågår</u>	<p>Problemstillinger rundt Sellafield tas jevnlig opp på møter med britiske myndigheter. Utslippene fra Sellafield rapporteres, og nivåer av radionuklider i marint miljø i norske havområder overvåkes.</p> <p>Statens strålevern har gitt ut rapporter om konsekvenser i Norge etter en tenkt ulykke ved Sellafield-anlegget, StrålevernRapport 2009:6 og 2010:13.</p> <p>Modelleringsarbeidet og risikovurderinger forbedres løpende, blant annet gjennom forskningssamarbeid i SFF CERAD.</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	10.4 Styrking av kunnskapsgrunnlaget – kartlegging, forskning og overvåking			
51.	- ta initiativ til å styrke kunnskapen om økosystembasert forvaltning.	KLD/NFD → MDIR/Fdir/	<u>Pågår</u>	Dette er en prioritert oppgave for forvaltningen.
52.	- styrke kunnskapen om sammenhenger i de marine økosystemene.	KLD/NFD → MDIR/Fdir	<u>Pågår</u>	Det foregår kontinuerlig gjennom den marine forskningen. Likevel er usikkerheten om sammenhengene fortsatt stor, på grunn av den naturlige dynamikken.
53.	- styrke kunnskapen om havbunn og sjøfugl ved å videreføre kartleggingsprosjektet MAREANO for havbunn og kartleggings- og overvåkingsprogrammet SEAPOP for sjøfugl.	NFD/KLD//OED → HI/MDIR		Se pkt 1.
54.	- styrke kunnskapen om forebygging av akutte hendelser som kan medføre forurensning.	ASD/KLD → Ptil/Mdir	<u>Pågår</u>	Petroleumstilsynet arbeider med å forbedre metoder for kartlegging av risikoutvikling med tanke på overvåking og forebygging. Mdir vil påpeke at et konsekvensreducerende tiltak er å styre enkeltaktiviteter til perioder på året hvor miljørisiko er lavest. Denne faktoren blir i svært liten grad tatt hensyn til ved planlegging av aktivitetene. Pga store kostnader forbundet med å utsette en aktivitet sent i planleggingen (når Mdir får søknad til behandling) er det svært vanskelig for Mdir å stille krav om slik utsettelse.
55.	- styrke kunnskapen om samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske problemstillinger knyttet til havmiljøforvaltning.	KLD/NFD/OED//FIN → Mdir	<u>Pågår</u>	Arbeidet med samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige problemstillinger i forvaltningsplansammenheng er vesentlig styrket. I forbindelse med utarbeidelse av faglig grunnlag for

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>forvaltningsplanen for Nordsjøen, ble det etablert en arbeidsgruppe for verdiskaping og samfunnsmessige forhold som utarbeidet en egen rapport med beskrivelse av verdiskaping fra sektorene som har sin virksomhet i havområdet, samt om demografiske forhold i fylkene som grenser til Nordsjøen. I tillegg ble det gjort en vurdering av hvilke økosystemtjenester samfunnet får fra Nordsjøen.</p> <p>Samme arbeidsgruppe utarbeidet et kapittel i det faglige grunnlaget til oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet med lignende vurderinger for Norskehavet.</p> <p>Temaene ble også fulgt opp i forbindelse med den oppdaterte forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten. Der ble det gjennomført vurderinger av økosystemtjenester, framtidige verdier fra havet og samfunnsøkonomiske vurderinger og avveininger knyttet til ny oljeaktivitet.</p> <p>Videre utvikling av metode både for verdiskapingsanslag og for vurdering av økosystemtjenester vil bli gjort i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten.</p>
	10.4.1 Klima og havforsuring			
56.	- sørge for å utvikle kunnskap om effekter av klimaendringer og havforsuring på de marine økosystemene, hver for seg og	KLD/NFD → Mdir/ Fdir	<u>Pågår</u>	Det foregår i dag mye forskning ved norske forskningsinstitusjoner på effekter på de marine økosystemene av klima og havforsuring. Særlig er

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	<p>Samlet, slik at forvaltningen av Norskehavet best mulig kan tilpasses de endringer som er under utvikling.</p>			<p>forskningsinnsatsen på effekter av havforsuring sterkt økende.</p> <p>Flere av forskningsrådets programmer og strategier omfatter også effekter marint av klima og havforsuring. Det tidligere forskningsprogrammet "Havet og kysten" har økt den generelle forståelsen av det komplekse samspillet i økosystemet og gitt ny kunnskap om hvordan ulike arter i næringsnettet påvirker hverandre og hvordan de påvirkes av endringer i klima (temperatur, saltholdighet, pH). Programmet NORKLIMA har gitt større forståelse av klimaeffekter i havet, både i forhold til det marine økosystem og til fiskerier. Strategiprojektet for marin forskning, Hav21, anbefaler at det legges økt vekt på å få kunnskap om de sentrale driverne for endringer som bl.a. klimaeffekter, forsuring og samlet effekt av ulike typer påvirkning.</p> <p>Ved FRAM-senteret i Tromsø er "Havforsuring i nordlige farvann" ett av fem forskningsprogrammer (Flaggskip). Det forskes både på fysisk/kjemisk tilstand i nordlige havområder, effekter på nøkkelarter og sosioøkonomiske effekter.</p> <p>Havforskningsinstituttet har et eget forskningsprogram på klima-fisk. Det overordnede målet er å forstå og kvantifisere endringer i klimaet (inkludert forsuring), og kvantifisere betydningen av disse for produksjon, utbredelse og adferd hos marine organismer. HI forsker også på effekter av forsuring på sentrale modellorganismer fra</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>næringskjeder i norske farvann. I tillegg foregår forskning i felt på utviklingen av havforsuringen særlig i arktiske farvann.</p> <p>I 2013 holdt AMAP en internasjonal konferanse om havforsuring i Arktis der flere av presentasjonene var basert på data fra Norskehavet. Rapporten fra konferansen oppsummerer kunnskapsstatus på havforsuring i Arktis og vil være et viktig grunnlag å bygge videre forskning på.</p> <p>I 2013 lagde Miljødirektoratet og NP en plan for styrking av kunnskapsgrunnlaget om havforsuring på oppdrag fra KLD.</p>
57.	<p>- sørge for langvarig systematisk overvåking av utvikling i havforsuring og klimaendringer og effekt på sårbare fiskebestander og naturverdier inklusive korallrev og i Norskehavet og Barentshavet som del av overvåkingsprogrammene under forvaltningsplanene for havområdene.</p>	<p>KLD/NFD → Mdir/ Fdir/ Overvåkningsgruppa?</p>	<p><u>Pågår</u></p>	<p>Mye av overvåkingen av klima i Norskehavet utføres av Havforskningsinstituttet. Overvåkingen gjøres først og fremst gjennom et omfattende nettverk av hydrografiske målinger. En stor del av målingene har blitt tatt systematisk og rutinemessig repeterende over mange år i form av såkalte faste (kystnære) stasjoner, faste snitt, eller som ledd i områdedekkende store tokt. De seinere år har HI dessuten benyttet modellresultater som et supplement til målingene.</p> <p>Mdir startet i 2013 opp eutrofiobservasjon i Nordland, som også vil gi data på klimaendringer og effekter. Overvåkingen foregår imidlertid i kystsonen, og ikke i selve forvaltningsplanområdet.</p> <p>Miljødirektoratet etablerte regulær overvåking av havforsuring i 2010. I Norskehavet overvåkes Svinøy-snittet årlig med prøver fra hele vannsøylen.</p>

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>I tillegg gjøres det kontinuerlig overvåkning av CO2 i overflaten med forskningsskipet G.O. Sars og på stasjon M. Det gjøres også målinger av overflatevann i kystsonen (Hurtigruten). Havforskningsinstituttet overvåker og kartlegger korallrev i norske farvann. Spørsmålet om metodikk for overvåking av forsuringseffekter på korall rev og sårbare bestander er under utredning i fagmiljøet. I 2015 leverte Miljødirektoratet og NP en rapport og en anbefaling om effektovervåking av havforsuring. Det foregår derfor enda ikke noen regulær overvåking av effekter av forsuring. HI er i gang med overvåking av havforsuring og klimabarometre som del av den ordinære overvåkingen.</p>
58.	- sørge for at mulige tilpasningstiltak i forhold til aktuelle sektorer gjennomgås på egnet måte.	KLD		
59.	- sørge for at betydning av klimaendringer og havforsuring for havmiljøet fokuseres tilstrekkelig i internasjonalt klima- og havmiljø samarbeid.	KLD → Miljødirektoratet	<u>Pågår</u>	<p>Norge er aktiv pådriver for at klimaendring og havforsuring reflekteres i internasjonalt havmiljø samarbeid, både globalt, regionalt og bilateralt. Følgende kan nevnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er igangsatt overvåking av havforsuring i norske havområder, og resultatene formidles inn til relevante samarbeidsflater internasjonalt - Betydningen av klimaendring og havforsuring er godt redegjort for i OSPARs QSR 2010, og vi spiller tilsvarende inn til andre

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				<p>internasjonale assessments som AoA, CBD naturpanelet, mv.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Norge er pådriver for at OSPAR skal vurdere om gapet mellom OSPARs miljømålsettinger og tiltak endres som følge av klimaendringer. - I arbeidet med revidering av OSPARs overvåkingsprogrammer, vurdere om programmene kan/må endres/tilpasses som følge av klimaendring/havforsuring. - Norge er pådriver for at miljøspørsmål knyttet til klimaendring og havforsuring skal stå sentralt i Arktisk råd. Viktige tema framover vil være samarbeid om tilpasning til klimaendringene, ikke minst håndteringen av den økte aktiviteten som blir mulig når utbredelsen av havisen reduseres, blant annet innen skipsfart langs de nordlige sjøruter og økt tilgang til petroleumsressurser. - Flere norske hovedforfattere for AMAP-rapporten "combined effects of selected Pollutants and climate change in the Arctic Environment". - I mai 2013 arrangerte AMAP en internasjonal konferanse i Bergen om havforsuring.
	10.4.2 Overvåking av miljøtilstanden i havområdet			

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
60.	- videreutvikle et samordnet overvåkingssystem for det marine økosystemet i Norskehavet.	Styringsgruppen (KLD/NFD) → OVG	<u>Pågår</u>	<p>For å kunne evaluere om målene som er satt i forvaltningsplanen blir nådd, er det opprettet et system for samordnet overvåking av økosystemets tilstand ut fra et sett med representative indikatorer. Resultater fra indikatorene for Norskehavet ble første gang presentert i februar 2012 og ble oppdatert i 2013. Ansvaret for arbeidet med indikatorsystemet ligger hos Overvåkningsgruppen, som har en nøkkelrolle. De første årene av gruppens arbeid ble det satt fokus på å operasjonalisere så mange som mulig av de vedtatte indikatorene.</p> <p>Overvåkningsgruppen er den viktigste nasjonale arenaen for samordning av overvåkingen for det marine økosystemet. I dag gjøres dette hovedsakelig gjennom samarbeid mellom overvåkningsgruppens medlemmer. Det personlige samarbeidet mellom gruppens medlemmer har bidratt til å etablere et nettverk av forskere og forvaltere som har oversikt over tilgjengelig kunnskap og kan fremskaffe nødvendig informasjon som finnes tilgjengelig hos de respektive medlemsinstitusjoner. Overvåkningsgruppen kan likevel vanskelig påvirke overordnede prioriteringer på instituttnivå. Her er det derfor fortsatt et potensiale for større koordinering og samhandling</p>
61.	- styrke arbeidet med utvikling av representative indikatorer, referanseverdier og tiltaksgrenser slik at overvåkingssystemene vil kunne avdekke endringer i økosystemet i forhold til målene for biologisk mangfold, forurensning og trygg sjømat.	Styringsgruppen (KLD/NFD) → Overvåkningsgruppa	<u>Pågår</u>	Det er behov for å videreutvikle indikatorsettet ved at det utarbeides flere påvirkningsindikatorer og effektindikatorer som bygges på eksisterende datamateriale. I forhold til forurensning bør referanseverdier og tiltaksgrenser vurderes fortløpende for samtlige indikatorer etter hvert som

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
				det fastsettes EQS-grenseverdier for ulike stoffer i biota, sediment og vann. Der hvor resultatene tillater trendanalyser, bør det gjøres en analyse av utviklingen. For en del tidsserier har det ikke vært gjennomførbart til nå på grunn av kortvarige overvåkingsserier.
	10.4.3 Vindkraftverk til havs			
62.	- legge til rette for gjennomføring av en strategisk konsekvensutredning av aktuelle områder for offshore vindkraft med sikte på å avklare områder som kan åpnes for søknader om utbygging.	OED → NVE	Gjennomført og publisert/overlevert til OED desember 2012	Femten områder har blitt utredet. NVE har delt områdene i tre kategorier (A, B og C) basert på resultatene fra den strategiske konsekvensutredningen.
63.	- legge frem forslag til lovgrunnlag for fornybar energiproduksjon utenfor grunnlinjen i 2009.	OED → NVE	Havenergilova trådte i kraft 01.07.2010	Forskriften er under arbeid
64.	- i områder med særlige miljøverdier stille særlige krav til å vurdere påvirkning og konsekvenser, spesielt for bunnhabitater, gyteområder for sild og trekkruiter for sjøfugl, ved planlegging av eventuell fremtidig virksomhet.	OED/KLD/NFD → NVE	Uavklart	
	10.5 Organisering og oppfølging			
	10.5.1 Rådgivende grupper			
65.	- etablere en faggruppe for oppfølgingen av forvaltningsplanen for Norskehavet. Gruppen skal hete Faglig forum for helhetlig forvaltning av Norskehavet, og skal ledes av Direktoratet for naturforvaltning (i dag Miljødirektoratet). Gruppen skal	Styringsgruppen	<u>Gjennomført</u>	Omorganisering av de rådgivende gruppene ble satt i verk 2014 etter føringer i St.Meld.37 (2012-2013). Dette førte til en forenkling av de rådgivende gruppene og at de faglige forumene for hvert av

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	sammensettes av offentlige institusjoner som har forvaltningsoppgaver i havområdene.			forvaltningsplanområdene ble slått sammen til ett felles faglig forum.
66.	- utvide mandatet for de rådgivende gruppene for overvåking og risiko i Barentshavet – Lofoten til også å omfatte Norskehavet og Nordsjøen.	Styringsgruppen	<u>Gjennomført</u>	Omorganisering av de rådgivende gruppene i 2014 førte til at risikogruppen ble lagt ned. Jf punkt 65.Over.
67.	- utarbeide nærmere mandat for de rådgivende gruppene for Norskehavet og Barentshavet – Lofoten og Nordsjøen med konkrete frister for rapportering.	Styringsgruppen	<u>Gjennomført</u>	Se punkt 65.Over.
	10.5.2 Integrering av berørte interesser			
68.	- utvide den eksisterende referansegruppen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten til også å omfatte Norskehavet og Nordsjøen. Gruppen skal gjennom møter med de ulike aktørene som følger opp forvaltningsplanene sikres anledning til å komme med synspunkter.	Styringsgruppen		Omorganisering av arbeidet med involvering av referansegruppen førte til at referansegruppen ble lagt ned etter føringer i St.Meld.10 (2010-2011).
	10.5.3 Kunnskapsformidling			
69.	- samordne formidlingen av det faglige arbeidet og miljøinformasjonen knyttet til denne planen, blant annet gjennom nettstedet www.miljostatus.no .	Styringsgruppen → Mdir	<u>Gjennomført</u>	Formidling av miljøinformasjon via Miljøstatus: <ul style="list-style-type: none"> • Utvikling og presentasjon av indikatorene for Norskehavet i nært samarbeid med Overvåkingsgruppa. • Øvrig informasjon om arbeidet med forvaltning av Norskehavet. Nettstedet www.havforum.no er opprettet for å formidle informasjon om forvaltningsplanarbeidet.
70.	- styrke arbeidet med kunnskapsformidling gjennom alle aktørene som deltar i arbeidet med helhetlig havforvaltning, særlig gjennom Miljødirektoratet, Norsk polarinstitutt,	Styringsgruppen	<u>Pågår</u>	

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
	Fiskeridirektoratet, Oljedirektoratet, Havforskningsinstituttet, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES), Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk institutt for vannforskning (NIVA).			
	10.5.4 Styrking av internasjonalt samarbeid			
71.	- gjennom arbeidet i OSPAR-kommisjonen og EU med helhetlig havforvaltning, formidle de norske erfaringene med denne forvaltningsplanen.	KLD → Mdir	Pågår	Vi har bidratt til å fylle inn indikatorer i OSPARs utvikling av indikatorer som skal brukes i rapportering til "intermediate assessment" 2017 (IA2017)Til nå har vi bidratt med å gi statusoppdateringer for det norske forvaltningsplanarbeidet.
72.	- se forvaltningsplanen i sammenheng med EUs havstrategidirektiv.	KLD → Mdir	<u>Pågår</u>	Vi har fokus på samordning av felles indikatorer som utarbeides i OSPAR og som EU landene bruker til rapportering under havstrategidirektivet med indikatorer i forvaltningsplanene.
73.	- bidra til å styrke samarbeidet om forvaltningstiltak i NEAFC, herunder fortsette arbeidet med vern av sårbare områder for fiskeriaktivitet.	NFD → Fdir	<u>Pågår</u>	Norge er en aktiv pådriver i å videreutvikle kontrollregimet og en økosystembasert forvaltning i NEAFC- konvensjonsområde. De siste årene har NEAFC vedtatt omfattende stenginger av områder for bunnfiske og flere reguleringer for å beskytte bunnhabitater. Organisasjonen vurderer kontinuerlig behov for justeringer i regelverket, og det er samtidig tatt flere initiativ til samarbeid mellom NEAFC, OSPAR og CBD om marine økosystemer. Blant annet ble det høsten 2011 gjennomført et møte i en felles arbeidsgruppe mellom disse tre som vurderte forslag til identifisering av økologiske eller signifikante marine områder (EBSAs)

Nr.	Regjeringen vil/tiltak/målformulering:	Ansvar	Status	Kommentar
74.	- arbeide for at kunnskap om økte CO ₂ -nivåer i havet trekkes inn i de internasjonale klimaforhandlingene.	KLD → Mdir	Pågår	Norge er en pådriver for å sikre at det er høyt fokus på havforsuring i IPCCs rapporter. Mdir arbeider aktivt for å sikre at IPCCs kunnskapsgrunnlag brukes i klimaforhandlingene.
75.	- styrke formidlingen av kunnskap om akkumulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier i de marine økosystemene i nordområdene innenfor de internasjonale forhandlingene om kjemikalier.	KLD → Mdir	Pågår	Det arbeides aktivt med regulering av miljøfarlige kjemikalier innen EU og globale konvensjoner. Gjennom viktige fora som Stockholm konvensjonen og REACH, jobber Mdir aktivt med å påvirke forhandlingene og fremme norske forslag innen kjemikaliregulering.
76.	- delta aktivt i det nordiske arbeidet med havmiljøforvaltning.	KLD → Mdir		Norge deltar aktivt i det nordiske arbeidet med havforvaltning gjennom NMRs HAV-gruppe (Mdir) og gruppens nettverk for havmiljøforvaltning og – planlegging (MDIR). Forvaltningsplanarbeidet er presentert på flere workshops knyttet til NMR.
	10.5.5 Oppdatering av planen			
77.	- løpende vurdere behovet for oppfølging og oppdatering av denne forvaltningsplanen.	Styringsgruppen		
78.	- oppdatere planen første gang, senest i 2014. Regjeringen vil da også foreta en ny vurdering av de arealbaserte rammene for petroleumsvirksomheten i Norskehavet.	Styringsgruppen		
79.	- ut fra et samlet behov i god tid starte en prosess med sikte på å oppdatere hele planen i 2025 for perioden frem mot 2040.	Styringsgruppen		
80.	- på bakgrunn av statusrapporter fra de rådgivende gruppene vurdere behovet samlet for tiltak for å nå målene i planen.	Styringsgruppen		

Andre gjennomførte tiltak i perioden relatert til skipstrafikk:

Forurensingsregelverket for skip

Forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger (miljø sikkerhetsforskriften) ble gjort gjeldende fra 1. juli 2012. Fra samme tidspunkt ble forskrift om hindring av forurensing fra skip (MARPOL-forskriften) og forskrift om forbud mot organiske tinnforbindelser på skip opphevet. I den nye miljø sikkerhetsforskriften er de ulike vedleggene til MARPOL-konvensjonen og EØS-avtalens vedlegg om forbud mot organiske tinnforbindelser på skip tatt direkte inn i forskriften. De siste endringene i MARPOLs vedlegg IV, V og VI er tatt inn i miljø sikkerhetsforskriften med virkning fra 1. januar 2013.

Ballastvannkonvensjonen

Norge var et av de første landene som ratifiserte IMOs ballastvannkonvensjon og har også valgt å innføre nasjonal regulering på området før konvensjonen trer i kraft internasjonalt. I den norske ballastvannforskriften er konvensjonens krav til utskifting av ballastvann gjort gjeldende, mens rensing av ballastvann pr. i dag er frivillig. Konvensjonens krav til betingelser for utskifting gjelder, og Norge har, som konvensjonen åpner for, valgt å etablere egne utskiftingsområder langs kysten fra Stavanger til Tromsø. Disse skal benyttes i de tilfeller kravene til dybde og avstand fra land ikke lar seg oppfylle. Ballastvannkonvensjonen trer i kraft fra 8. september 2017 og den norske ballastvannforskriften er under revisjon slik at konvensjonens krav blir implementert i norsk regelverk.

Farlig last

Forskrift om transport av farlig last om bord på skip er under revisjon i forbindelse med den store gjennomgangen av alt regelverk som Sjøfartsdirektoratet forvalter. Det er imidlertid få substansielle endringer og lite som går direkte på miljøeffekter.

Havnestatskontroll

Sjøfartsdirektoratets stasjoner langs kysten foretar havnestatskontroll av utenlandske skip som anløper norsk havn. Forhold som angår sikkerhet, arbeidsmiljø og ytre miljø blir undersøkt. Et nytt regime for havnestatskontroll ble innført fra 1. januar 2011, basert på EU-direktiv 2009/16/EC. Tidligere krav om at 25 % av skip som anløper norsk havn skulle kontrolleres er nå erstattet med kontroll basert på skipets risikoprofil. Høyrisikoskip skal kontrolleres minst hver 6. måned, skip med «standard» risikoprofil minst hver 12. måned og skip med lav risiko profil minst hvert 3. år. Utvelgelse av skip som skal kontrolleres gjøres sentralt i Paris MoU (Paris Memorandum of Understanding om havnestatskontroll; frivillig avtale om samarbeid om havnestatskontroll mellom 27 stater) og det er ikke lenger havnestaten som står for utvelgelsen.

Ombordberedskap mot akutt oljeforurensning

I siste revisjon av IMOs STCW-konvensjon (Standards of Training, Certification and Watchkeeping) i 2010 ble det inkludert hviletidsbestemmelser for de om bord som har beredskapsoppgaver, men det ble ikke gjort endringer som gjelder krav til utstyr eller utrustning knyttet til ombordberedskap mot akutt oljeforurensning.

”Oljevern 2010”

I januar 2009 kunngjorde Norsk Oljevernforening For Operatørselskap (NOFO) i samråd med Kystverket 18 teknologiske utfordringer innen oljevern, med ønske om å få fram nye ideer og forslag til løsninger. Nærmere 180 idéskisser ble mottatt fra inn- og utland. Prosjektene er i kategoriene:

- Oppsamlingsteknologi

- Teknologi for påføring av dispergeringsmidler
- Fjernmålingsteknologi
- Teknologi for kyst- og strandsoneberedskap

I dag er de fleste prosjektene fullført, og det har blitt utviklet ny teknologi innen alle kategoriene. Alle produkter som er utviklet gjennom teknologiutviklingsprogrammet har blitt testet ut under relevante forsøk, og har vist seg å være effektive. De prosjektene som Kystverket har viet størst interesse er utvikling av ny oppsamlingsteknologi fra sjø.

Fiskerihavner og farleder

Kystverket er ansvarlig for utbygging og tiltak knyttet til fiskerihavner og farleder. Havnetiltakene er viktige for fiskerinæringa i det aktuelle området og for nasjonal verdiskaping. Farledstiltakene er viktige for sjøtransport og sjøsikkerhet. I Norskehavet er det siden 2007 gjennomført farledstiltak for til sammen ca 190 millioner:

- Ulvan (Hitra)
- Buholmråsa og Sandvikberget (Osen)
- Røyrasundet (Herøy M&R)
- Åramsund 1 (Sande M&R)
- Lepsøyrevet (Haram)

Farledstiltak i Torgværløden (Brønnøy) og Åramsund 2 (Sande M&R) er satt i gang i 2012, men ikke ferdigstilt. Fullstendig oversikt over Kystverkets utbygginger i 2007 – 2012 i området Stadt – Vesterålen i vedlegg 4.

BarentsWatch – åpen del

Kystverket har fått ansvar for etablering av BarentsWatch, et helhetlig informasjonssystem for norske kyst- og havområder. Mer enn 30 etater og forskningsinstitusjoner er nå involvert i samarbeidet. I mai 2012 ble åpen del av lansert. Portalen driftes fra dette tidspunktet, samtidig som det skal utvikles stadig nye tjenester. Den åpne delen er en offentlig tilgjengelig informasjonsportal, som skal forenkle tilgangen til og sikre utveksling av offentlig informasjon. Ved å samordne informasjon og utvikle nye tjenester basert på kombinasjoner av data, skal BarentsWatch formidle et bedre faktagrunnlag og et mer helhetlig bilde av aktivitet og tilstand i norske havområder. Se også: <http://www.barentswatch.no/>.